

" ...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ :

1.10.1993 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümünde aynen şöyle denilmektedir:

"İptal istemi ile Yüce Mahkemenize baş vurduğumuz bu Kanun Hükmünde Kararname; Anayasaya aykırılığı Anayasa Mahkemesi Kararları ile sabit olan Yetki Kanunlarının bir benzeri hatta daha kapsamlısı olarak çıkarılan ve Anayasa Mahkemesince iptal edileceği muhakkak görünen bir Yetki Yasası esas alınarak çıkarılmıştır.

Nitekim Anayasanın 153 ncü maddesinde yer alan Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı hükmüne rağmen çıkarılan "3911 Sayılı Yetki Kanunu" Yüce Mahkeme tarafından iptal edilmiş bu süre içerisinde çıkarılmış bulunan 36 adet Kanun Hükmünde Kararname ise yürürlükte kalmıştır.

Bu kısa süre içerisinde böylesine kapsamlı ve bu sayıda Kanun Hükmünde Kararname çıkartılmasını Anayasanın 91 nci maddesinde ifade edilen "Yetki Kanunları ve bunlara dayanan Kanun Hükmünde Kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür" hükmü ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Bir Hukuk devletinde; Kanun koyucunun da, Hükümetin de ilk işi Anayasayı üstün tutmak ve Anayasadaki prensiplerle bağdaşmayan hükümleri, Kanunların ve Kararnamelerin iptal davası ve kararını beklemeden tadil ve ilgası cihetine gitmek olmalıdır.

508 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname mahiyetinde olan (Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevlerine ilişkin bir dizi Kanun Hükmünde Kararname) daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sanayi ve Ticaret Komisyonlarında görüşülerek 58-58'e 1 nci Ek Sıra Sayıları ile basılıp (29.4.1992, 2.7.1992) tarihlerinde üyelere dağıtılmış ve gündemin 1 nci sırasında görüşmelerine başlanmıştır. Uzun müzakereler sonucunda ancak bir kısmı görüşülebilen söz konusu kararnameler mutabakat sağlanamadığı için kanunlaşmamış ve gündemde kalmıştır.

Hükümet, bu kadar süre içinde gündemde beklediği halde bir türlü kanunlaştıramadığı bu kararnameleri iptal edilen yetki yasasını fırsat bilerek iptal kararının açıklandığı gün Resmi Gazetenin Mükerrer sayısında benzerini yayınlarak yürürlüğe koymuştur.

Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisinin; acil hallerde, beklemeye tahammülü olmayan zorunlu durumlara münhasıran kullanılacağı, olağan bir yol olmadığı Anayasanın 91 nci maddesinin 8 nci fıkrasındaki "Yetki Kanunları ve bunlara dayanan Kanun Hükmünde Kararnameler Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür." yani Kanun Hükmünde Kararname çıkartılması hükmü istisnai bir yol olarak Anayasamızda yer almıştır. Oysa Hükümet; Meclisin gündeminde olduğu halde geçiremediği söz konusu Kanun Hükmünde Kararnameleri yeni bir düzenleme imiş gibi Meclise sevk etmiştir.

Şu anda gündemin 1 nci sırasında yer alan söz konusu kararnameleri geri çekme durumu da bulunmadığı için aynı mahiyette iki Kanun Hükmünde Kararname Meclisi işgal etmektedir. Toplumun geniş kesimlerini ilgilendiren pek çok konuda Türkiye Büyük Millet Meclisini dışlayan Hükümet, Ülkeyi telafisi mümkün olmayan hukuki kaosun içine sürüklemektedir. Bu

Esas Sayısı : 1993/40
Karar Sayısı : 1993/38

itibarla 508 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname de diğerleri gibi Anayasanın başlangıç bölümü ve 2. nci maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Şöyleki:

Anayasanın başlangıç bölümünde kuvvetler ayrımının devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli devlet yetkilerinin kullanılmasına dayanan medeni bir iş bölümü ve işbirliği olduğu açıklanmıştır.

Bu hüküm, üç kamu kuvveti arasındaki dengeyi düzenlemektedir. Kanun Hükmünde Kararname uygulamasının, ivedi ve zorunlu durumlar dışında ve uzun bir süre yasama etkinliğinin yerini alacak biçimde kullanılması ve olağan bir yol haline getirilmesi kuvvetler arasındaki dengeyi bozar, yürütmeye yasama karşısında üstünlük sağlanmasına neden olur.

3911 Sayılı Yetki Yasası kapsamında çıkartılan Kanun Hükmünde Kararname sayısı gözönüne alındığında ivedi ve zorunlu durumlar dışında pek çok konuda Kanun Hükmünde Kararname çıkarılması Parlamentonun yasama yetkisine ve önceliğine el uzatılması sonucunu doğuracaktır. Bu anlamda çıkartılan 508 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname Parlamenter demokrasinin dayanağı olan "kuvvetler ayrılığı ve Anayasanın" 2 nci maddesindeki "Hukuk devleti" ilkelerine ters düşeceğinden iptal edilmesi gerekmektedir.

Anayasanın 10 ncu maddesi "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin Kanun önünde eşittir.

Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır."

hükmünü amirdir.

Kanun önünde eşitlik güvencesini oluşturarak hukuksal eşitliği öngören Anayasanın 10 ncu maddesi, tüm vatandaşların her yönden aynı kurallara bağlı tutulmaları zorunluluğunu getirmeyip, hukuksal durumları aynı olanlar arasında haklı bir nedene dayanmayan, ayrımı önlemeyi amaçlayan ve hukuk devletinde her türlü ayrımcılığı reddeden önemli bir ilkedir.

508 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

- "Madde 25.- (33/A-a)" ile Hazine ve Dışticaret Uzmanı Ünvanı kazanmış olan memurlara ayrıca ikinci bir ünvan olarak HDT Müsteşarlığı meslek memuru ünvanı verilmiştir.

- "Madde 27" ile Müsteşarlık Merkez Teşkilatındaki ana hizmet birimlerinde Daire Başkanı ve Şube Müdürü kadrolarına atanabilmek için meslek memuru olma şartı getirilmiştir.

Bu durumda Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığı personelinin liyakatlı ve olumlu sicil alıp almadığına bakılmaksızın, meslek memuru değil ise daha doğrusu Hazine ve Dışticaret Uzmanı değil ise müdürlük veya daire başkanlığı gibi üst kadrolara atanamayacakları hükmüne yer verilmiş, başarılı memurların yükselmeleri ve ünvan sahibi olmaları engellenmiştir. Bu da Anayasanın 10 ncu maddesinde yer alan kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı bir düzenlemedir. Kararnamenin bu hükmü bu yönü ile de iptal edilmesi gerekir.

Esas Sayısı : 1993/40
Karar Sayısı : 1993/38

Anayasanın 123 ncü maddesi "idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur."

hükmünü amirdir.

İptalini istediğimiz 508 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Anayasanın bu maddesine uygun bir tarzda düzenlenmemiştir. Zira iptal edilen Yetki Yasasında Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevlerinin Düzenlenmesine ilişkin açık bir hüküm bulunmadığı gibi sadece Başbakanlık ve Bakanlıklara bağlı kuruluşlar idaresine dayanılarak bu kuruluşta yeni bir kadrolaşmaya ve teşkilatlanmaya gidilmesi yeni birimlerin oluşturulması yetki sınırlarını aşmakta ve bütçeye mali yük getirmektedir. Kararname bu yönüyle de Anayasaya aykırılık teşkil etmektedir ve iptal edilmesi gerekmektedir.

Anayasanın 128 nci maddesinin 2 nci fıkrasında "memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir." denilmektedir. Bu açık hükme rağmen Müsteşarlık bünyesinde görevli kamu personelinin özlük haklarını yakından ilgilendiren ve eşitsizlikleri de beraberinde getiren düzenlemelerin yer aldığı bu Kararnamenin düzenleniş şekli de Anayasanın 128 nci maddesinin özüne aykırı düşmektedir.

Yine Anayasanın 153 ncü maddesi yukarıda da belirttiğimiz gibi Anayasa Mahkemesi kararlarının "yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar" hükmünü amirdir. Hal böyle olunca Anayasaya aykırılığı, Anayasa Mahkemesi kararları ile sabit olan Yetki Kanunları bir benzeri hatta daha da kapsamlısı olan ve Anayasa Mahkemesince iptal edileceği muhakkak görünen bir Yetki Yasası esas alınarak çıkarılan bu Kanun Hükmünde Kararname Anayasanın bu hükmüne de aykırı olduğundan iptal edilmesi gerekmektedir.

Nitekim söz konusu Yetki Yasasının iptal edildiği açıklanmış olmasına rağmen aynı günkü Resmi Gazetenin Mükerrer sayısında bu Kararname yayınlanmıştır.""